

WOORDEN VAN AUGUSTINUS

Dagboek

Samengesteld door Henk Florijn

WOORD VOORAF

Misschien kan iemand die zorgvuldiger en bekwamer is dan ik meer opdiepen uit de verborgen schatkamer van Gods geheimen. Ik voor mij echter heb naar mijn vermogen weergegeven wat ik kon.

De Heere heeft me geholpen en Hij heeft het me gegeven. Mijn krap toegemeten tijd heeft het me toegelaten om het te zeggen.

Wil iemand van u allen meer? Klop dan maar bij Hem aan, van wie ook ik krijg wat ik vatten kan en wat ik zeggen kan. Onthoud echter voor alles dit: u hoeft niet ongerust te zijn als u de Heilige Schrift nog niet begrijpt. Maar als u haar wel begrijpt, mag u daarover ook niet opgeblazen worden.

Wat u niet begrijpt, daar moet u uit eerbied afblijven.

Wat u wel begrijpt, dat moet u vol liefde koesteren.

Augustinus

1 JANUARI

Hoor mijn luide smeekbeden, wanneer ik tot U roep, wanneer ik mijn handen ophef naar Uw binnenste heiligdom.

Psalm 28:2

U, God van het heelal, Schepper, verleen mij eerst, dat ik het U op de juiste wijze mag vragen en dat ik niet denk dat ik waardig ben om door U verhoord te worden, en ten slotte dat U mij verlost.

U, God, door Wie alles is, wat door zichzelf niet zijn zou.

U, God, Die zelfs niet dat wat elkaar ombrengt, laat vergaan.

U, God, Die uit niets die wereld geschapen hebt, die aan ieders ogen als het meest schone zich openbaart.

U, God, door Wie het heelal met wat er ook verkeerd in wezen mag, volmaakt is.

U, God, Die bemint al wat beminnen kan, hetzij bewust of onbewust.

U, God, Die gewild hebt, dat slechts de reinen het ware kennen.

U roep ik aan.

2 JANUARI

Want alles wat eertijds geschreven is, is tot onze onderwijzing eerder geschreven, opdat wij in de weg van volharding en vertroosting door de Schriften de hoop zouden behouden.

Romeinen 15:4

In de boeken van de Heilige Schrift moet u de wil van God zoeken. Bij dat ijverige onderzoek moet u er eerst naar streven om meer bekend te worden met de Bijbelboeken, en al begrijpt u ze nog niet, dan toch moet u proberen om ze in het geheugen te brengen of er ten minste niet geheel onbekend mee te blijven.

Daarna moet u met nauwkeurige zorgvuldigheid de meer begrijpelijke plaatsen opnemen, hetzij dat ze geloofsregels of zedelijke voorschriften bevatten. Hoe meer u van dergelijke plaatsen vindt, des te beter zult u in de kennis van de Schrift vorderen, want in de verstaanbare plaatsen van de Schrift vindt u alles, wat het geloof, de zeden, de hoop en de liefde betreft.

En bent u eenmaal met de uitdrukkingen van de Schrift vertrouwelijk geworden, dan kunt u verdergaan met de uitlegging van duistere plaatsen. De apostel zegt in Romeinen 15: 'Want alles wat eertijds geschreven is, is tot onze onderwijzing eerder geschreven.' Lees daarom de Heilige Schriften, lees ze en wees niet blind, noch ook een leidsman van de blinden. Lees ze! Ze zijn zoeter dan honing, smakelijker dan brood, verkwikkender dan wijn.

3 JANUARI

U onderzoekt de Schriften, want u denkt daardoor eeuwig leven te hebben, en die zijn het die van Mij getuigen.

Johannes 5:39

Onderzoek de Schrift, en u zult vinden, hoe deze God, Die uit de maagd Maria geboren is en mens is geworden, ons bemint als de liefde. Hoe Hij oordeelt als de Waarheid, hoe Hij recht doet als de Gerechtigheid, hoe Hij heerst als de Majesteit. Lees de Heilige Schriften en u zult vinden, hoe Jezus de Nazarener, als de oorsprong van de dingen alles beschikt. Daarom, laat het ons, zolang wij in dit zwakke, vergankelijke leven zijn, ter harte gaan om deze wijsheid te leren kennen.

Waarvoor wordt een mens, die zonder kennis van de Schrift leeft, gehouden? Is hij niet als een onredelijk dier, dat geen verstand heeft?

De Heilige Schrift is het, die ons leert het hemelse lief te hebben en het aardse te verachten, die ons dagelijks aanwijst hoe wij aan God, de almachtige, geloven moeten. Hoe wij Hem zien zullen, wanneer Hij in Zijn heerlijkheid komt. Hoe Hij beloning en straf zal vergelden. In de Heilige Schrift worden wij geleerd, hoe wij God boven alles en vervolgens onszelf en daarna onze naaste als onszelf moeten liefhebben.

4 JANUARI

Door het geloof heeft Abraham, toen hij door God op de proef gesteld werd, Izak geofferd. En hij, die de beloften ontvangen had, heeft zijn eniggeborene geofferd. Tegen hem was gezegd: Dat van Izak zal uw nageslacht genoemd worden. Hij overlegde bij zichzelf dat God bij machte was hem zelfs uit de doden op te wekken. En hij kreeg hem als het ware daaruit ook terug. Hebreeën 11:17-19

Groot was het geloof van Abraham, groot was zijn eerbied, niet alleen voor God, maar ook voor zijn enige zoon. Abraham was dan wel de vader van zijn zoon krachtens de natuur, maar hij was niet de schepper of de maker van het kind. Dat was voorbehouden aan de Majesteit.

Abraham had Izak als zoon ontvangen toen hij alle hoop op nakomelingschap reeds had verloren. Als de belofte van God er niet was geweest, zou een dergelijke oude man niet meer op nakomelingschap bij zijn bejaarde vrouw Sara hebben durven hopen. Maar hij geloofde dat de jongen geboren zou worden en hij treurde niet dat hij zou sterven.

Zijn eigen hand werd uitgekozen voor het offer en dat betekende de dood van zijn zoon. Tegelijkertijd was Abrahams hart uitgekozen voor het geloof en dat betekende zijn geboorte. Hij aarzelde niet om zijn zoon op te offeren toen hij van hem werd opgeëist. De diepe geloofszin van Abraham kwam niet in strijd met zijn gehoorzame aanvaarding van Gods bevel.

5 JANUARI

Door het geloof heeft Abraham, toen hij door God op de proef gesteld werd, Izak geofferd. En hij, die de beloften ontvangen had, heeft zijn eniggeborene geofferd.

Hebreeën 11:17

Let eens op het bevel van God aan Abraham. En Abraham deed zijn plicht door gehoorzaam te zijn. Maar nogmaals, wat te denken van het bevel van God? Zeker heeft Abraham goed gedaan met te gehoorzamen, maar dan heeft God veel beter, ja, onvergelijkkelijk veel beter gedaan met het bevel te geven.

Er staat dat God Abraham op de proef stelde. Is God dan zo onwetend en kent Hij het hart van de mens zo slecht dat Hij hem op de proef moet stellen om hem te doorgronden? Het is er verre van! God doet dat om de mens te leren zichzelf te doorgronden. God stelt dus niet op de proef om zelf iets te weten te komen wat Hij van tevoren niet wist, maar Hij wil, door op de proef te stellen en door te ondervragen aan het licht brengen wat in de mens verborgen is. Immers, de mens kent zichzelf niet zoals de Schepper hem kent.

Zo geeft deze geschiedenis aan dat wij leren wat wij aan God moeten vragen en wat wij in de mens Abraham moeten navolgen. En dat is om het met een paar woorden te zeggen: de gaven van God niet te stellen boven God.

6 JANUARI

En zoals Mozes de slang in de woestijn verhoogd heeft, zo moet de Zoon des mensen verhoogd worden, opdat ieder die in Hem gelooft, niet verloren gaat, maar eeuwig leven heeft.
Johannes 3:14-15

We weten wat er destijds in de woestijn is gebeurd: velen stierven ten gevolge van slangenbeten. Het volk beleet daarop zijn zonden en smeekte de Heere door bemiddeling van Mozes dat Hij dit gif van hen zou wegnemen. Op bevel van de Heere hief Mozes toen in de woestijn een koperen slang omhoog en riep hij het volk ertoe op dat ieder, die gebeten werd door een slang, zijn ogen moest richten op de opgeheven slang. Door dit te doen werden zij genezen (Num. 21:6-9).

Wat betekent de omhoog geheven slang anders dan de dood van Christus? De dood kwam immers door de slang, die de mens tot zonde overhaalde, waardoor hij verdiende te sterven.

Maar de Heere bracht in Zijn vlees niet de zonde over, zoals het gif van de slang, maar de dood, zodat in het vlees van de zonde zowel de schuld als de straf werden weggenomen.

Zoals zij, die toen naar de opgeheven slang keken, niet alleen van het gif genezen werden maar ook van de dood werden bevrijd, zo wordt degene, die nu gelijkvormig wordt gemaakt aan de dood van Christus door het geloof en Zijn Doop, niet alleen door de rechtvaardiging van de zonde bevrijd, maar door de opstanding ook van de dood. Want dat is het wat Hij zegt: 'Opdat ieder die in Hem gelooft, niet verloren gaat, maar eeuwig leven heeft.'

7 JANUARI

Daarom, zoals door één mens de zonde in de wereld is gekomen, en door de zonde de dood, en zo de dood over alle mensen is gekomen, in wie allen gezondigd hebben.

Romeinen 5:12

We moeten niet onverstandig en dwaas ingaan tegen zo vele en zo grote, uitermate duidelijke getuigenissen uit de Heilige Schrift. Zij leren ons immers dat niemand het eeuwige leven en de eeuwige redding kan ontvangen buiten Christus' gemeenschap.

En die is er in Hem en met Hem, wanneer we ondergedompeld worden in Zijn sacrament en in Zijn leden worden ingelijfd.

Want wat de apostel Paulus zei tegen de Romeinen: 'Daarom, zoals door één mens de zonde in de wereld is gekomen, en door de zonde de dood, en zo de dood over alle mensen is gekomen, in wie allen gezondigd hebben,' heeft geen andere betekenis dan wat hij tegen de Korintiërs zei: 'Want omdat de dood er is door een mens, is ook de opstanding van de doden er door een Mens. Want zoals allen in Adam sterven, zo zullen ook in Christus allen levend gemaakt worden' (1 Kor. 15:21-22).

8 JANUARI

Want niemand kan een ander fundament leggen dan wat gelegd is, dat is Jezus Christus. *1 Korinthe 3:11*

Wanneer de mens vervuld is met het begin van het geloof, dan werkt hij door de liefde.

Dan streeft hij ernaar om door goed te leven ook te komen tot de aanschouwing.

De onuitsprekelijke schoonheid die daarin is, is aan heilige en volmaakte harten bekend en het aanschouwen ervan vormt het hoogste geluk.

Dit is wat je zoekt, wanneer je vraagt wat in de eerste en wat in de laatste plaats vastgehouden moet worden: men vangt aan met het geloof, men voleindigt met aanschouwing. En dit is ook de hoofdinhoud van de gehele leer.

Maar het vaste en eigenlijke fundament van het geloof is Christus.

'Want niemand,' zegt de apostel, 'kan een ander fundament leggen dan wat gelegd is, dat is Christus Jezus' (1 Kor. 3:11).

9 JANUARI

Hoe zullen zij dan Hem aanroepen in Wie zij niet geloven? En hoe zullen zij in Hem geloven van Wie zij niet gehoord hebben? En hoe zullen zij horen zonder iemand die predikt?

Romeinen 10:14

U kent de geloofsbelijdenis en het gebed des Heeren. Wat is er korter om te horen of te lezen? Wat kan men gemakkelijker in het geheugen prenten?

Nu, aangezien de mensheid als gevolg van de zonde door grote ellende gedrukt werd en de Goddelijke barmhartigheid nodig had, verzegde de profeet de tijd van de genade van God toen hij sprak: 'En het zal geschieden, al wie de naam des Heeren zal aanroepen, zal behouden worden.' Vandaar het gebed.

Maar toen de apostel als een aanbeveling van deze genade dit getuigenis van de profeet vermeld had, voegde hij er terstond aan toe: 'Hoe zullen zij dan Hem aanroepen, in welke zij niet geloofd hebben?' Vandaar de geloofsbelijdenis.

In deze twee moet je letten op de volgende drie zaken: het geloof gelooft, de hoop en de liefde bidden. Maar zonder geloof kunnen zij niet zijn en daarom bidt ook het geloof. Daarom staat geschreven: 'Hoe zullen zij Hem aanroepen, in welken zij niet geloofd hebben?' (Rom. 10:14).

10 JANUARI

Ik geloof in God de Vader, de Almachtige, Schepper des hemels en der aarde.

Apostolische geloofsbelijdenis

Wanneer iemand zich afvraagt, wat men op het terrein van de godsdienst moet geloven, dan moet men niet de natuur naspeuren, zoals allerlei onderzoekers gedaan hebben die de Grieken fysici noemen. Men hoeft niet te vrezen, wanneer een christen onkundig is met betrekking tot het wezen en het getal van de elementen, de gedaante van de hemel, de soorten en de aard van de dieren, van de gewassen, van de gesteenten, de afmetingen van plaats en tijd, de tekenen van dreigend noodweer en duizend andere van die dingen. Want ook de fysici hebben lang niet alles gevonden, hoewel zij uitmunten door een groot inzicht. Maar ze speuren sommige dingen na door menselijke gissing, anderen onderzoeken met gebruikmaking van de historische ervaring.

Voor een christen is het voldoende om te geloven dat de oorzaak van de geschapen dingen, zowel van de hemelse als van de aardse, zowel van de zichtbare als van de onzichtbare dingen, slechts is de goedheid van de Schepper, Die de enige en waarachtige God is, en dat er geen wezen is, dat niet of Hijzelf is of door Hem geschapen is. En dat Hij is de Drie-eenheid, namelijk de Vader, de Zoon, gegeneerd door de Vader, en de Heilige Geest, die uitgaat van dezelfde Vader maar een en dezelfde Geest is van de Vader en de Zoon.

11 JANUARI

Want door wie iemand overwonnen is, van hem is hij ook een slaaf geworden.

2 Petrus 2:19

Kan dat deel van de mensheid, aan wie God verlossing en het eeuwige Koninkrijk beloofd heeft, door de verdiensten van zijn eigen werken hersteld worden? Dat zij verre! Want wat doet een verdorvene voor goeds, behalve voor zover hij van zijn verderf bevrijd is?

Zou hij het ook kunnen door de vrije beschikking van zijn wil? Ook dit zij verre, want door zijn vrije wil te misbruiken heeft de mens zichzelf en zijn wil verdorven.

Want evenals iemand, die zichzelf doodt, nog levend is als hij zich doodt, maar wanneer hij zich gedood heeft, niet meer leeft, en zichzelf niet in het leven kan terugroepen wanneer hij zichzelf gedood heeft, zo is ook na het bedrijven van de zonde door de vrije wilsbeschikking, de zonde overwinnaar geworden en is de vrije wil verloren gegaan. 'Want,' zo zegt de apostel Petrus, 'door wie iemand overwonnen is, van hem is hij ook een slaaf geworden.'

12 JANUARI

De veroordeling leidde ten gevolge van één overtreding wel tot verdoemenis, maar de genadegave bij vele overtredingen tot rechtvaardiging. Romeinen 5:16b

Wie op gepaste wijze aalmoezen wil geven, moet bij zichzelf beginnen en in de eerste plaats aan zichzelf een aalmoes geven. Wij worden wedergeboren, opdat wij God zouden behagen en het mishaaft Hem met recht, wat wij door onze geboorte op ons geladen hebben.

Dit is dus de eerste aalmoes, die wij onszelf moeten geven, dat wij onszelf, ongelukkigen, door de barmhartigheid van de barmhartige God opgezocht hebben. Daardoor erkenden wij Zijn rechtvaardig oordeel, een oordeel waardoor wij ongelukkig geworden zijn, en waarvan de apostel zegt: 'De veroordeling leidde ten gevolge van één overtreding wel tot verdoemenis, maar de genadegave bij vele overtredingen tot rechtvaardiging.'

Daaraan danken wij ook Zijn grote liefde, waarvan dezelfde prediker van de genade zegt: 'God echter bevestigt Zijn liefde voor ons daarin dat Christus voor ons gestorven is toen wij nog zondaars waren' (Rom. 5:8). Zodat ook wij, terwijl we waarachtig oordelen over onze ellende en God beminnen met de liefde, die Hij zelf geschonken heeft, vroom en recht leven.

De grote theoloog en kerkvader Augustinus (354-430) weet na zestien eeuwen nog steeds zijn lezers te raken met zijn doorleefde, diepzinnige en gevoelige geschriften. Het is vooral door zijn bewogen en innige vroomheid dat mensen van verschillende geloofsrichtingen zich door hem aangesproken weten.

Dit dagboek biedt voor iedere dag een korte overdenking van Augustinus bij Bijbelteksten. Het is samengesteld door Henk Florijn. De korte teksten zijn voornamelijk afkomstig uit preken (Sermones) van Augustinus.

Dr. Henk Florijn studeerde theologie aan de Rijksuniversiteit te Utrecht en promoveerde daar in 1991. Hij publiceerde meerdere kerkhistorische boeken en artikelen, onder andere in het tijdschrift *Oude Paden*, en stelde enige bundels met citaten samen.

NUR 707

ISBN 978 90 239 5467 5